

KÖZMŰVELŐDÉS.

Az erdélyi róm. kath. irodalmi társulat heti közlönye

MEGJELENIK MINDEN SZOMBATON.

Előfizetési díj:	
Egész évre	4 ft.
Félévre	2 „
Negyedévre	1 „

A társulat minden rendű tagjai
a lapot tagdíjaikért kapják.

A lap szellemi részét illető cikkek a szerkesztőségnek, az előfizetési pénzek a pénztárnoki —, az esetleges reklamációk pedig a kiadóhivatalnak küldendők.

A nemzeti génusz életerejéje.

Őseinknek vérrel szerzett honára nemsokára ezer éves mult ünnepe virrad. A nemzeti génusz „anynyi balszerencse közt, oly sok vizsály után“ a várva várt napnak hajnalán az ihletség szent érzetével árasztja el minden igaz magyar szívét. Atrepüli a századok sorát, bejárja a véres esatáknak ugy dicsőséges, mint gyászos emléké szinterét; lehatol dicső apáink diadalmi zászlóval jelzett sirjába; s az innen vett emlékekkel szól a magyar szívéhez. Kárpátoktól — Adriáig e hon földén felkeres mindent, mi ezer éves küzdelemben meg nem tört életerejének a dicsőség epedve várt ünnepén továbbra is tápot nyújthat.

De midőn a nemzeti génusz ezer éves multjának dicső emlékeiből akar egy második ezred évre új életerőt szerezni, valjon hol kell ezt keresnie? Vissza kell mennie oda, hol e vérrel szerzett hon a krisztusi hit által megszenteltetett, hol a szilaj természetű magyarnak harezvágját az isteni hit békés eszméje váltotta fel.

Az első szent királynak sirját kell felkeresnie és erről kell leolvasnia, hogy a magyar nemzet létének alapja a katholicismusban van letéve. A dicső szent királynak — szent Istvánnak szellemétől kérjen tanácsot a magyar génusz s e dicső helyett az ő ezer évre kiható és a nemzet jövőjét biztosító alkotásai azt fogják mondani: Addig van jelene s csak addig lesz jövője a nemzetnek, míg hitéhez ősei buzgalomával hiven ragaszkodik. Vagy ha a legközelebbi idők vérszeljes napjai megint gatták talán a magyar nemzeti génuszt, forduljon azokhoz, kik ésszel és karddal, rendithetlen hittel és törhetlen bátorsággal küzdöttek nemzeti létünkért s a hon szent vallásának megvédésében biztosíták a nemzeti szellem életerejét.

Ah hol vagytok Nagy Lajos és Hunyadi János, hol vagy hollós Mátyás szelleme? Miért nem jelentek meg e nehéz napjain a magyarnak, mért nem adtok lelkesedést az unokák szívébe, kik hivatvák ápolni az igazi nemzeti génuszt, melyért ti élet-halálra küzdétek? De mit kérdek? Ti nem késtek, de hogy is késhetnétek, hisz a ti szellemetek mindig e sokat szenvedett népnek vizsály-lepte honát őrizi. Dicső napjaitoknak a hitbuzgalmával megszentelt emléke szól a jelenhez s tette hi minden magyart, ki unokátoknak akarja vallani magát. Fegyverül adja e hon minden igaz fiának a szent hit erejét, mely ezer év óta a nemzeti génusz életerejé is

Tette szólit minden igaz magyart, ki hazát és nemzetet, Istent és az egyedül üdvözítő kath. egyházat őseihez méltó hitbuzgalmával ohajt szolgáltni. —

Tebát vissza! csak vissza a mult dicső emlékéhez lelkesedésért! A nemzeti génusz élet-erőt csak ienen nyerhet. A hon egére a boldogság napját csak a hitű ősök példájából vett nemzeti szellem hozhatja fel. A szent hit erejével vértezett igazi buzgalom tényére van szüksége ma e honnak, midőn a nemzet fiai közül többen a krisztusi tan megtámadásával a nemzeti génusz életerejét megsemmisíteni törekednek. Avagy tán nem így van? Nem az innen támadt balsejtelmek miatt remeg a nemzet minden igaz gyermekének szive? Oh fájdalom! A nemzet többségének felhangzó sohaja tesz erről bizonyosságot.

Az isteni tan alapján felépült ezer éves Magyarországnak anynyi küzdelem, harcz és dicsőséggel teljes multját — tekintet nélkül a sokat szenvedett magyarnak egy jobb jövő békés nyugalma utáni vágyára — félre dobják és az országot új alapra építve akarják e nemzetet egy új ezredév küszöbére állítani. Azonban midőn ezt teszik, semmibe sem veszik azt az életerőt mely a magyarnak ezeréves élete

biztosított „e hon határiban,“ de melynek hiánya még egy századot sem ígérhet a második ezer évből e nemzetnek. Megfeszített erővel foly a harc egy oly cselba vett intézményért, mely ha létre jő, a nemzeti génusz halálával fogja jelezni az új ezer évnek boldogtalanságát. . .

Nemzeti boldogság! Honnak üdve, miből származtak? Ezer év alatt mi szüle titeket a magyarnak? Talán átkos viszály? Vagy egyeseknek harcra hívó gyászos szenvedélyei? Oh hisz akkor már rég híre sem volna a magyarnak, hontalannak érezné magát e földön egy-egy eltévedt unoka s csak keserű könnyei jelezhetnék, hogy e föld egy nemzetnek gyászos temetője. — Egyeseknek lelki békéje, családnak hit-szüilte boldog nyugalma, az isteni intézmények megbeesülése fent és alant szerzék meg e hon üdvét és biztosíták a nemzet boldogságát. De valyon az új ezer évnek ohajtva vár: boldog százada mivel biztosítja e nemzet üdvét? Hisz a boldogságnak első alapkövét — az isteni tekintélyen alapuló hitet — eldobták az előkészítők; a családi tüzhelynél idegenné akarják tenni a férfi szenvedélyeinek kielégítése által a nőt és gyermeket. Egyeseknek keblébe a boldogító hit helyeit a csábító elvek vészes eszméit törekednek beoltni.

Nem akarják észrevenni, hogy ezer éves nemzeti dicsőség romján ígérnek a második ezer év boldogságának megteremtését. És midőn ily törekvések zavarják a magyar katolicizmusnak békéjét, feledve van, hogy a nemzet éltető szellemét támadják meg, életerejének kiirtására törnek és így a nemzeti létet veszélyeztetik. Már pedig írva van: *Minden önmagában meghasonlott ország elpusztul*“ (Luk.-II, 17) és ismét: „*az országlás egy nemzetről a másikra vitetik át az igazságtalanságokért, sérelmekért és gyalázatokért és különféle csaiárságokért.*“ *Féz. Sir. fia 10. 8.*) Sir akkor majd a nemzeti génusz, mert életforrása a szent hit, melyből ezer év alatt táplálá e nemzetet, el van véve tőle s látja, hogy sz. István hónapban oly eszmék vezérlik az egykor dicsó magyarnak gyászos unokáit, melyek e hon gyermekének szívét elszakítják Isteától, a magyart ellenségévé teszik a magyarnak s gyalázattal illetik az ősi alkotmányt, melyért apáinak életök es vérékkel fizettek.

De hogy ez ne történjék és a jövőben is fenn loboghasson a magyar dicsőség zászlója, a nemzeti génusz élet-erejét kell ápolnunk a szent hitnek ama melegével, mellyel őseink az olygarchiai és vallási párharcok villongásai közepette azt a veszélytől megmenték. Azért bármit mondjanak elleneink, bármi más okból törekedjétek a magyar ezeréves életét

kimagyarázni, tagadhatlan igazság az, hogy a nemzeti génusz védő bástyája a kath. vallás volt miúdig. Egy ezredévek vérzivatarra közt, midőn a hármás bérez szívéen es a négy folyam mentén rabló mongolok nyil-zápóra zúgott és midőn a nemzet a török rabiga által okozott vérző sebei miatt sirt: elveszhetett volna könnyen a magyar, ha a katolicizmus a nemzeti génusz életerejének védelmére nem siet. — Addig áll fenn valamely ország, mig alapját el nem veszette; addig áll fenn valamely ország, mig életerejének forrásai elzárva ninesenek; addig él nemzet e hazán, mig létének ezeréves alapját önmagától el nem dobja; de mihelyt ezt teszi, mihelyt fiai a jó édes anyának életereit felmetszik: gyilkosa lesz önmagának s gyalázatos halála gyász-temetővé teszik e hont. Azért hallja meg sz. Pál apostol szavát minden katolikus magyar: „*Öltözzetek az Isten fegyverzetébe, hogy ellenállhassatok ama gonosz napon, mindenben a hit paizsát használván*“ (Ef. 6. 13.)

Kovács Mihály, plebános.

Protestáns lyukas mogyorók.

Szász Gerő óának, a Protestáns Közlöny érdemes felelőszerkesztőjének felajánlva.

Mióta felelős szerkesztő a szives volt a P. Közlöny élénkítése végett maccenási bőkezűséggel pályadíjakat tűzni ki, és ezek reményével is a lelkes, és méltán „derék tehetőségeknek“ el is nevezett újabb és régi generációt, a bálás irodalmi porondra felbátorította, emlékezetes újdonságok, és finom fejlődésű csiszolt, hornyolt, fémelt tanulmányok jelennek meg a Házsongárd alatt, s röpitetnek szét az erdélyi Kárpátok minden iránya felé, minék következtében, mi is szegény ultramontanok azon kényszer helyzetbe jöttünk, hogy a P. Közlöny 5. és 6-ik számában telékesített új nemzeti egyház, és új állam-vallás világának reánk eső árnyékába bele estünk és nem állhatván ellent az új csillagok szép ragyogásának, az új napok fényének és melegének, „melyek együtt fakasztják a lombot, együtt adják a szint és az illatot“ eme plánétásba, *biztos, stábilis jellegű állomásunkból* bele tekintünk s meglepetésünkre néző esőtünk erősen látó üvege előtt néhány aranyos meteor, mogyoró-képek alakjában lepotyogott. S nem vak eset, de előre elrendeltetés kikérülhetlen következményeképpen, és még az „új szellem“ az általános „szabadság“, és „szabad vizsgálódás“ hozánk is átragadt szabadalmánál fogva ezekről, néhány észrevétel alaku véleményes eredményre jöttünk, miket telelő szerkesztő a mindeneket átható figyelmébe ajánlunk, hallgassa meg tetszése szerint idomítható becses, türelmes, szerelmes figyelemmel!

Az első szétpattant kiesi meteor ilyen vala:

„Nagy igazság rejlik annak a franciaia lelkésznek a szavaiban, aki azt mondotta, hogy „az a vallás, mely nem állít kánoni törvényt a polgári törvények ellenébe: a *szabadság vallása.*““

Ezen mondásba csakugyan „rejlik“ a nagy igazság; de a közönséges emberi és politikai állapotok szerint „nyilvánvaló a hamisság.“ Már a frázis: „a szabadság vallása“: nem egyéb üres szónál, mi csak a tudatlan embereknek, meg az üres fejű politikusoknak tetszik. Mert a szabadságnak, kérem jól megjegyezni — a szabadságnak nincs, és nem is lehet vallása. Ha ugyan is a vallást Isten adja az embernek, az ily isteni adománynyal szemben van ugyan helye a „szabad akaratnak,“ hogy azt kellő vizsgálat mellett észszerű engedelmisséggel elfogadják, vagy gögös kevélységgel, és esztelen tusakodással magától elutasítsa, (amiért az Isten és a lelkiismeret fog jutalmazza vagy büntetve, bírói hatalmat gyakorolni rajta); de az isteni vallással szemben a szabadságnak vallása nincs, és nem is lehet, csak hitetlensége. Van az észszerű engedelmisségnek vallása, lehet a kevélységnek is valami tévedésekkel teljes vallása, mely azonban neki „igaz“ színben tetszik, de a vallás mindenütt a kötelességek összegével egyjelentőségű lévén, ezekkel szemben szabadságnak helye nincs. Ha van isteni vallás, amint van, evvel szemben tehát esztelen dolog a szabadság, és természetes az engedelmisség. Isten, vallás, engedelmisség; ezt értjük.

„Vallást“, legalább „igaz vallást“ „igaz religiót“ ember nem adhat. Megkísértette ugyan Luther, Kálvin, Socin, (hogy a többieket ne említsük) kiki a maga felfogása szerint vallást gyártani. De ők is ezen gyártmány iránt, Isten nevében, és a magok nevében is mindig engedelmisséget (és nem szabadságot) követeltek. Volt-e erre joguk? azt teljesen tisztába hozta a protestáns tudomány is. Nem ismeri el őket isteni küldötteknek; nem ismeri el őket „tévmentes“ embereknek. Azért egyszerűen lemondott róluk, s eljöhét az idő, hogy még lutheránus, kálvinista, sociniánus elnevezést is el dobja, nem lévén már egyéb, mint „titulus sine re.“ Hogy ezen „vedlés“ biztosan bekövetkezik, s a protestantismus a teljes vallástalanság állapotába bele jut, arról kétség nem lehet.

Tudjuk, melyik vallás az, melynek kanonja nem jöhet ellenkezésbe a polgári törvényekkel. Ez a vallás újabb időben a „protestáns vallás“, mely (ugy mint a pogányság) elveit vallotta: „*cujus est regio, illius est religio*“: mely akár ravasz számításból, akár aljas bizelgésből, akár gyarló tévedésből a „*Summus Episcopatus*“ a legfőbb egyházi hatalmat a fejedelmeknek tulajdonítja, s nem veszi figyelembe, hogy ez nem egyéb, mint a „*Caesaro Papismus*“, mely dívott és dívik a pogányságban; szép példája van előttünk az „orosz csárban“ és néhány fejedelmi udvarban, hol a protestantismusnak sikerült némi befolyást gyakorolni, s a hitetlen bölésészettel párosulni. De igazán csodálatos az, hogy itten elfeledi felelő szerkesztő aa derék tehetsége a kereszténység igazi alapelveit, mely az anyag- és szellem világát, a test és a lélek rendjét egymástól kezdettől fogva megkülönböztette, el is választotta, és ma is azt tanítja: „*Reddite quae sunt Caesaris Caesari, quae sunt Dei Deo*.“ „Adjátok meg azt ami a császáré a császárnak, ami az Istené, az Istennek.“ Még fureszább az, hogy eme téves törekvés igazolására valami „franciaia lelkész“re hivatkozik, mintha ily esztelen tan elfogadható lenne akár a franciaia pap, akár Szász Gerő aa kurta tekintélyeért. Az pedig már éppenséggel elhályagosodott szemekre vall, hogy felelő szerkesztő aa, nem látja Magyarország életében az egyházi és a világi hatalom

nak századokon át fejlett külön állását; és most, midőn hirdetni halljuk a tant, hogy „az államnak nincs vallása“, gyarló apparatussal ajánlja a kalvinizmust (de ezt is *nem ingyenz*) államvallásnak. Ezen az ajánlásban még nevetni is lehet. Vallástalan állam és kalvinizmus állami „javadalmozással.“ Igazán remek!

II. Az egyházi és állami élet elkülönítéséről szóló tant felelő Szerkesztő aa előadván „a katolikus egyház nézete szerint“: megjegyzi, hogy a XVI-ik század óta, már „a reformációval előtörő új szellem, szabad kutatás, szabad vizsgálódás“ folytán más nézet „annál sokkal helyesebb“ jött létre, „az t. i. hogy nemcsak a vallásos világ nyugszik isteni rendeltetésen (?!? tisztán: *praedestinátion*?!?) hanem azon nyugszik az államvilág is.“ Ez a mondás oly világos, mint a vakablak. Mert ha a katolikus egyház felfogása és tana szerint megkellett XVI. századon át „adni a császárnak ami a császáré, és az Istennek ami az Istené“: ugyan kérjük szeretettel felelő szerkesztő aa, volt-e szükség a reformációval előtörő új szellem, szabad kutatás, vizsgálódás“ erőködésére, hogy az államét, és az egyházét megkülönböztesse, vagy az államhatalom igazi alapját felfedezze, melyről már az egész keresztény világ tudta, hogy „nincs hatalom, hanem csak Istentől.“ Krisztus tanítja, és szentesíti az egyházi és az állami hatalom Istentől való eredetét, tanítja egymástól való megkülönböztetését, és függetlenségét; volt-e tehát szükség Kálvin Jánosra, vagy Luther Mártonra, hogy megtanuljuk e két sötét fejű embertől a hatalmak harmóniáját, relációját, és kötelező erejét?! Bizony a keresztény világnak, mely a fennálló állami hatalmat mindig, minden formájában kellő tiszteltetben tartotta, de a törvények kollíziója esetén inkább engedelmeskedett az isteni törvénynek mint az emberének, ilyen későn járó szikofántákra szüksége nem volt. Különben mindkét „derék tehetség“ annyit értett ezen kérdésekhez, mint hajdu a harangöntéshez. Kálvin ugyanis minden hatalmat kezébe ragadott, Luther pedig a tejedelmi udvarokba dobott, egyik sem törődve a következményekkel, miket megérteni képtelenek voltak!

III. Nincs mulatságosabb, mint üres kongó frázisokban beszélő kálvinista papot hallgatni, midőn szajkó módra betanult mondókáját subogtatja a „reformátorról“, „előtörő szellemről“, „szabad kutatásról“ stb; miket ha közelebről vizsgálász, csak ellenmondásokra fogsz találni. Csak a „szabad kutatást“ tekintsd, és rá fogsz jönni aa, hogy a kutatás nem „szabad“, mert a kutatás azon helyhez, azon tárgyhoz, vagy eszméhez köti az embert, amit kutat; és ha nem köti hozzá, tehát nem is kutat, csak lipitorkodik, és a „szabad“ szóval gyerek módra játszik, nem bírván felfogni, hogy ha kutat, nem szabad, és ha szabad, nem kutat, nem vizsgálódik, csak repdes ide s tova mint a pillangó. Az efféle szabad vizsgálódás „teremtette volna azt a sokkal helyesebb nézetet, hogy nemcsak a vallásos világ nyugszik isteni rendeltetésen (? sic.), hanem azon nyugszik az államvilág is.“ Tovább: „Nem csak amaz szent és örök (?), hanem emez is (!). A kettő között legnagyobb harmóniának, a legszebb egyetértésnek kell tenni állania“ (mintha a harmonia, az egyetértés egyszerűen nem is volna jó, de éppen a superlativus lenne szükséges), „hogy mind kettőben visszatükröződjék a teremtőnek isten iműve, mint a tiszta vízben a ragyogó égholtozat“, „együtt munkálják az egyén földi és égi boldogságát, mint a nap fénye és

melege együtt fakasztják a lombot, együtt adják a színt és illatot. S vajjon ez a felfogás nem szebb e, nem felemelőbb-e mint amaz (már t. i. a katolikus egyház-é), mely *ketté vágja a teremtést*; (no no, ne bolondozzon az ur aa); erről azt mondja, hogy szent, arról meg azt, hogy profán? Nem egy-e az ur, s nem mindnyájan az ő teremő hatalma alatt állunk-e?(!) Ime, ezen felfogás is oly világos, mint a vakablak, és oly fényes mint a korom. Mert ba ez volna az igazi protestáns, vagy kálvinista felfogás a két hatalom egymáshoz való viszonyáról, hogyan történetelt három századon át, hogy a *kálvinizmus* soha, sehol megelégedve nem volt az állami hatalommal? hogyan történetelt, hogy egy hirneves protestáns bölcsész és historikus azt mondhatta: „*ubicunque hugonotiae praevaluerunt, imperia perturbarunt.*“? Igen, megzavarták mindenütt a kormányzást, és az országot. Kálvin János Genfben irtóztató zsarnokságra vetemedik. Knox János Skóciában megtámadja a királyi hatalmat, és könyvet ír az ellen ezen cím alatt: „A trombita első barsogása a sáttáni asszonyuralkodás ellen.“ (Stuárt Mária királynét érti, a kit el is kergettek a kálvinisták, hogy az angol protestáns királyi Erzsébet rokonának gyalázatos fogságába jusson, hol csaknem két évtized alatt szenvedvén a börtönben, lefejeztetett, csak azért, mert szebb is, jobb is, jogosabb is volt az angol trónra is, mint a szüz Erzsébet.) De mit keressünk külföldi példákat, midőn itt van Erdély, hol bár ki volt a törvényben mondva a „*négy recepta religio*“, a fejedelmek közelébe toladott kálvinizmus mégis tényleg mindeniket elnyomta, és letiporva tartotta. anélkül hogy maga „*még lett volna elégedve*“. Hát itten csakugyan lehetett volna kérdezni: *Nem egy-e az ur? s nem mindnyájan az ő teremő hatalma alatt állunk-e?* De nem kérdezte sem a katolikus, aki végtelen sok türelemmel élt, sem a félénk lutheránus, sem a megdézsmált unitárius, mert a kálvinizmus papi fekete palástja azon időben egyedül vala „*orthodox*“, egyedül vala „*üdvözítő*“ az erdélyi hegyekben, és elnyomott mindent, amit lehetett.

Mindezeket éppen így tudja felelő szerkesztő aa, s hogy mégis más nótát fuvat a P. Közlönyben, abból napnál világosabb a jó szándék: port hinteni a világ szemébe, s utólrhetetlen ábrándok után törekedni. De a világ nem ballgat a Közlönyre, az ábrándok pedig csalékonyok, s elérhetőség „*nem nyugszik isteni rendeltetésen*“.

Az a teljes, tökéletes harmonia a két hatalom között, miről a nagy képű tehetség a P. Közlöny 5-ik számában okoskodik, soha sem volt meg a földön, s még Mahomed paradicsomában sem fog megtörténni, hol a gyaurok fogják kiszolgálni az igazbívőket. De minthogy ezikező ezt az új theoriát a reformatio előtörő szellemének, a szabad kutatásnak, a szabad vizsgálódásnak, (talán éppen a kálvinizmust érti?) bajlandó tulajdonítani, ebből kilátszik az ő magvas meggyőződése, melylyel a magyar államvallássá projektált kálvinizmusról bir, s a mely oly tökéletes „*isteni rendeltetésen nyugszik*“, hogy minden államformában, zavar nélkül, sőt egyetértésben, még pedig a legszebb egyetértésben meg tud élni. Mily nagyszerű tökéletesség! Elképzelhető felelő szerkesztő aa! hogyan fognak a jó kálvinista aak a mohamedhitt államokban öt-hat feleséget venni, Khinában a feles gyermekekkel dobálózni; hogyan fognak a persák hegyei között rövid idő alatt lejárá házasságokat kötni s a

napot imádni, hogyan fogják vén, rút életpárjokat Indiában agyon ütni, vagy kafferek között megenni; hogyan fogják éjszakai megnyalni a hatalmas jeges medve talpát, vagy hogyan tennék fejökre a franczia jakobinus vörös sapkát, hogy az „*isteni rendeltetésen nyugvó államvilággal* a „*legnagyobb*“ harmoniában vigan éljenek.

De ha a kálvinizmus beállott a legdurvább pantheizmus szolgálatába, vagy ha nincs, már semmi ezen világon, mint az „*anyag*“, ha csak a „*materializmus*“ életképes: akkor Szász Gerő atyánk fia theológiája már csak lyukas mogyoró.

IV. Eme protestáns, vagy kálvinista világnézet, mely ilyen absurd következtetéseket tartalmaz, és ilyen szép „*szabadságot*“ rejt magában, nem hiába „*nyugszik isteni rendeltetésen*“! Azonban mi odahagyjuk a tiszta vízben ragyogó égboltozatot, a lombot, a színt s az illatot felelő szerkesztő aának, s megelégszünk azon lehetőséggel, hogy bizony az a harmonia, az a szép egyetértés a két hatalom között, bármennyire kívánatos is, nincsen mindig meg, s a kánon ilyenkor eltérhet a törvénytől, és kollisio esetében, (anélkül, hogy a teremtést ketté vágják) inkább engedelmessékedünk az Istennek, mint az embernek. De hogy ezen tanból következzék a *revolucio*, azt felelő szerkesztő aa *szakállára* mondatja, és soha bizonyítani nem fogja. Azért tehát felette nagy hibát, és méltatlanságot követ el a katolikus egyház ellen, midőn ezt reactioval, a szabadság hódító erejének megvetésével, *revolucio*val, s több ily szörnyű dolgokkal gyanusítja. Hígyje meg aa! hályagos a szeme látása, és hiányos a tudománya, azért történi, hogy fényes nappal is kísértetet lát, mert keres.

V. A „*derék tehetség*“ az előre boesátott nyilatkozatok után, (de úgy látszik *felre értett* isteni rendeltetés folytán) neki megy a történelem tengerének és abból „*merit*“ bizonyítékokat. Ezen bátorsága még nem volna baj; de a merítője oly fogyatékos, hogy a mit a fenékről felhoz, éppen ellenkezője a valóságnak, úgy mint az ördög ellenkezője az igazságnak. Ezt ő könnyen teheti, mert a tengerfenékről felhozott szörnyetegek, a történet igaz forrásaiban ismeretlenek, és csak lágy feju gyermekek, vagy az ügyen cipős togatus nemzedékek butítására alkalmasok. Ilyen frissen fogott szörnyeteg a következő: „*Hogy Belgium külön szakadt Hollandiától, azt tisztán katolikus érdekek eredményezték, s az ádáz harcban az volt a jelszó: „huzzátok le fa-saruitokat, s üssétek agyon az eretnekeket.*“ Nevetséges eltorzítása, sőt meghamisítása ez a történelemnek, ami annyival inkább szégyen, édes felelő szerkesztő aa, mert éppen a maga korában történt. A dolog igazsága és valósága minden valamire való történeti munkában másképpen áll. Mert midőn I. Wilmos hollandi király a kevés hollandi kálvinisták unszolására a sokkal nagyobb számú és erejű belga katolikus népség lelkiismeretét 1815-ben, július 15-én kiadott alkotmányával mélyen megsértette, és a katolikus püspökök nyíltan panaszkodtak, hogy ezen sérelmeket el nem viselhetik, s a nép akarata ellen a népre rótt terheket megszüntetni kérték: a kálvinista kormány lefoglaltatta a püspökök körleveleit, és őket lázadás, és engedetlenség miatt üldözöbe vette. A püspököket 1816-ban oly eskü letételére akarta kényszeríteni, mi az isteni törvényekkel ellenkezik. Midőn a hollandi elnyomás alatt sinlődő, de nem lázongó

katholikus híveket (a lakosság $\frac{2}{5}$ -öd része volt katolikus vallású) az apostoli szentszék által küldött törvényes előjáró meglátogatta, a kormány a visitatio alkalmával a főpapot zsandárokkal elfogatta, és a határon kívül kísértette. A katolikus egyházi ügyek kormányzása végett a kormány Brüsszelben laikusokból álló bizottságot rendelt, és annak elnökévé az egyházellenes Goubaut nevezte ki; továbbá a katolikus tanintézeteket Belgiumban bezáratta, az állam hivatalok nagy részét (éppen mint Tisza nálunk) kálvinistákra bízta, és kálvinistákkal megrakott három egyetemet állított fel a belga ifjuság protestáns szellemében leendő nevelése végett. Sem a püspökök óvas tétele, sem a katolikus sajtó tiltakozása nem vétetett figyelembe, sőt *de Foëre* abbét a belga „Figyelő” szerkesztőjét a kálvinista kormány két évi fogságra ítélte és a Broglie hercegi családból való Móriéz a genti püspököt javadalmától és polgári jogaitól megfosztotta, számkivette és képét gonosztévőkkel együtt pellengére állította. Minthogy a genti székesegyház káptalana a kálvinista kormány sürgetésére sem akart új püspököt választani, a törvényes püspök életében azt nem is tehetvén, a helyettesnek elvette pecsétjét, s minden írományait, a káptalan tagjainak, és minden, püspökökhez ragaszkodó papnak elvétette és lefoglaltatta jövedelmeit. A szerzetes rendek elnyomattak, ujonezaik hadi szolgálatra kényszerítettek; és a kötelességeit hűtlen papok gazdag jutalmakat nyertek. 1823 óta elnyomta a kormány a katolikus egyleteket, és minden iskolát államosítani akarván, s a tanárok kinevezését magának követelvén, a katolikus iskolákat, és a püspökök papnövelő intézeteit bezáratta. Elrendelte azt is, hogy katolikus pap ne lehessen, aki a kálvinista kollégiumokban nem tanulta a philosophiát. A püspökök hiába tiltakoztak ezen nyílt erőszak ellen.

A theologust, ki nem volt protestáns kollegiumban philosophus, kaszárnnyába fegyver alá berendelte, s hogy valaki külföldön tanulja a philosophiát, azt a kálvinista kormány meg nem engedte. Ezek történtek 1824, 1825-ben. A kormány a hollandiaknak, és a belgáknak közös országgyűlést rendezett be, egyenlő [55—55] számú képviselőkkel, ámbar 2 millió hollandival szemben Belgium népsége 3 es fél millió volt, és aránylag 68 képviselőt kellett volna küldenie. A képviselőből a katolikus papi rend ki volt zárva. Ily tények hatása alatt nagy és természetes volt a belgák elkésere-*redése*; ezt a kormány 1827-ben egy konkordatum kötésével akarta enyhíteni, mit a római szentszék június 18-án aláírt, és a király július 27 én helyben hagyott. Nyolcz püspökség, és káptalan volt felállítandó, a mehelmi érsekség alatt, új papnevelő intézetekkel és iskolákkal. De midőn a konkordatum végrehajtására került volna a dolog, a kormány új nagy nehézségeket támasztott, s követelte, hogy minden leendő katolikus theologus protestáns kollegiumokban tanuljon bölesészetet. Az egyházüldöző Goubau csak 1829-ben mondott le a tenn jelzett bizottság elnökségéről, hogy helyet adjon Pelichy bárónak, a katolikus bizottságban. Midőn a püspökök nevelő intézeteiket újból megnyitották s növendékeiket a külföldről hazahívták, a hollandi parlament Vilmos király akarata ellenére is, az egyezmény végrehajtását megakadályozni törekedett. A katolikus sajtó ily körülmények között nagyon le volt hangolva, s a Freiburgból Lüttichbe meghívott Münch Erneszt, a katolikus

egyház ellensége, átvévén a kormány költségén megjelent „Universal” napilap szerkesztését, teljes tapintatlansággal, a még be sem hegedett sebek lázas hatása alatt, oktalan módon olajat öntögetett a tűzre, midőn a francia júliusi forradalom kiűtött. *Ezen alkalmat* felhasználták a belgák arra, hogy a kálvinista hollandi zsarnokság jármát ledobják a nyakukról s maguknak jobb kormányt teremtsenek. 1830 júliustól szeptemberig, három hónap alatt oda fejlődtek a dolgok, hogy Belgium az egész Európától elismert független állam és önálló királyság lett.

De ugyan kérjük, Gerő aa, feleljen, *hol van* ezen eseményben kifejezve, *melyik részen* van durva betűkkel kibímezve az a mondat, mit a Protestáns Közlöny vakmerően így fejez ki: „*huzzátok le fa saruitokat, s üssétek agyon az eretnekeket?*” Belgium igaz, hogy független lett, de ezen függetlenség külső és belső háboru nélkül történt. Csak a hollandi kálvinista, *törpe kisebbség*, nem volt ezen törekvéssel megelégedve: de midőn fegyvert ragadott, a belga fővárosba Brüsszelbe berontott, 1839. szeptember 27 én, a „*Vértanúk tere*” nevű piacon megtanították a belgák iszonyu gyors leveréssel a *belgák jogának tiszteletére!*

Itten tehát szépen beteljesedett szerkesztő aa az a mondat: *Si tacuisses, philosophus mansisses!*

[Folyt. köv.]

Consummatum est.*)

Egy év előtt nagyot bámult a Budvár,
 Ős orma ily zarándoklást nem ért,
 —Együtt harsolni rég forrt eszme volt már
 Legjobb erőnkkel, nagy vívmányekért, —
 Tövébe gyült hát a közsorsu kis had,
 Elsírta mind, mi munka közt epeszt!
 S jövőre, hogy a munkakedv nem lankad:
 „Gyula-Fehérvár” consummatum est.
 A munkakedv,— nem sorsunk érdekébeu,
 Hisz Isten volt s igazság végszavunk, —
 Mely keil, hogy a magyar tantügynek éljen,
 Ez éltünk célja és ezért halunk.
 Pár napja még vérmes remény volt álom,
 S önzéstelen vágy, hogy megérjem ezt;
 De ah ez álmot oszló fénybe látom:
 Eljött a hír, hogy consummatum est.
 Mi volt a cél? meggyőzni a világot,
 Hogy nem vagyunk kontárok s páriák,
 Hogy seaki zsoldért nem vetett és szánt ott,
 Hová sziv és tudás elszóliták.
 Meggyőzni a kormányzó böleséget,
 Hogy áldozattal bár meghozzuk ezt;
 De eszményünk lám szalmatűzben égett:
 Korán balsorsa consummatum est.
 Mi volt a cél? Mindnyájunk anyja Erdély,
 Virág, szent tűz, bit, fű nem idegen, —

*) Költő kollegánk ezen költeményét a feletti keseredettségében írta, hogy a Gyulafehérvárra megállapított tanári kongresszus elmarad. De már össze is van hívva. Szerk.

Oröm s bü közt te szültél és neveltél,
A pálya egy, szivünk is egy legyen.
Hogy örvendjünk közös jelenlétünknek,
Kiket még összetartott a kereszt;
De ah a hiv kebel érzelmi szünnék:
Minden törekvés consummatum est.

Mi volt a czél? Köszöntni sorsunk lelkét,
A fényes múltu trón Főpásztorát;
Ki úgy szerette kultur-bajnok sergét,
Hogy értük adta százados jogát.
Mily korszakos lett volna testületben
Hódolni, illő egyszer tenni ezt;
De a tündérkép fátyla újra lebben:
S a hódolat is consummatum est.

Oh mért kell látnom ebben is korunknak,
Eszményeket típrő áramlatát,
Oh kártyavárként össze mért omolnak
Miket kincsésként őrzénk sok éven át.
Az eszmény klasszikus talaj virága,
Bölcsék tanácsa, hogy azt meg ne vesd;
A könyvtvéru korszellem kívánta
S dicső halála consummatum est.

Mi fősbőség, mint a vallás eszménye?!
S örök fölénye mért szállott alá?
Mert nem buzog a classicismus vére,
Mely emberöltön át istápolá.
Ez is kufár üzelenek tárgya lett most,
Az égi eszményt, egynél sem keresd;
Kis gyermekként nem sejtik a jövő roszt:
A hitbűség is consummatum est.

Én nem hiszem, hogy azt is meg kell érnem,
Félés fog el, reszket minden tagom,
Közönyt találni culturalis téren...
Szívem sajog bár, meg kell mondanom.
Hajnal után nyugvóra nap nem tér meg,
Reggelre nem jön ily korán az est;
Vagy tán a czélt bevonta rút önérdék:
S az eszmény sorsa consummatum est.

Nem, nem; még áll a büszke székesegyház,
Fakó falával minket látni vágy;
Szivünk lakása még nem sirba tett váz,
Melynek tövév anyagnak férge rág.
Látom galamb lelkével agg Fejünket,
E hódolás utódok tudvesz;
A czél nemes versenyre hiv ma minket:
S munkánk gyümölcse consummatum est.

Embery Arpád.

Kalászat

a tudomány mezején.

VIII.

Hogyan börtöltek a régi bölcsék?

„Valamint a fegyver katona nélkül és a katona fegyver nélkül keveset ér: ép úgy a böjt is — Sokrates szerint — istenes élet nélkül.“

Plátó a híres bölcs, soha napjában kétszer jól nem lakott.

Demokritos szerint: „Bátor az, ki ellenséget győz le; de még erősebb az, ki szenvedélyeit győzi le.“

Cato Censorius, ki anyyi várost hódította meg, csak az ellenséges földön talált tápszert vett magához.

A rómaiaknál 30 év előtt még a férfiaknak sem szabadott bort inni; a szolgálknak egészen tiltva volt, kivéve az ünnepeket és áldozati napokat.

Sokrates, kiről azt írják, hogy sohase látták sirni, vagy nevetni, kenyérral és tejjel táplálkozott.

Anacharsis azt mondja Cicerónál:

„Nekem fűszerem az éhség, fekhelyem a kopasz föld, öltözetem pedig a Scythák köpenye.“

Zenó csak száraz ételt evett, bor helyett vizet ivott és silány értékű ruhában járt. Innen származott a közmondás „Mértékletesebb Zenónál.“

Massinissa a Numidák királya, napjában csak egyszer evett; bárha a 90 évhez közel jára.

Mithridates Pontus királya, még öreg korában is mindig állva étkezett.

Epaminondas a gazdagonterített asztaltól elfutott, mondván: „Istentelen dologban nem akarok részt venni.“

Plátó gyakran szomjazván, vizet merített a kútból és vissza is öntötte oda, hogy kívánságait inkább legyőzhesse.

Sokrates kérdezte, hogy miben különböznek a többi emberektől? így felele: „Abban, hogy sokan azért élnek eskakis, hogy ehessenek; én pedig eszem, hogy éljek.“

Pythagorás zöltség, gyümölcs és vízzel élt; ezért híres is volt az ő babja.

Tacitus a híres történetíró szokta vala mondani: „Jobban esik nekem Pythagorás babja, mint a gazdagok inyencz lakomája.“

Nagy Sándor, Diogenes mértékletességét legyőzni akarván a napon sütkérező bölcshez járult, mondván: „Jó Diogenes, kérj tőlem bármit és megadom neked.“ „A többiről beszélék majd máskor — így válaszola a bölcs, — most kérlek, állj egy kissé félrebb, hogy süssön a nap.“ Erre monda aztán Sándor az őt követőknek: „Ha Sándor nem volnék, Diogenes szeretnék lenni; mert könnyebb Dariust egész se-regével megverni, mint Diogenes mértékletességét csak még meg is közelíteni.“

Zenó bölcsészt midőn kérdezné egy ifju, hogy mimódon tehetne szert nagyobb gazdagságra? így válaszola: „Nem ugy lész gazdag, ha minél tovább több birtokot vásárolsz. hanem ha birtokvágyadat korlátozod.“

Jól mondá tehát Bias: „Boldog lehet az, ki gazdag és vágyait eléri; de még boldogabb az, ki beérve azzal, a mije van, többre nem vágyik.“

Ezért mondja Sz. Tamás bölcsész, hogy: „A börtöt maga Isten rendelte a természet törvénye által; az egyház csak is annak idejét szabta meg.“

[Folyt. következik.]

Körödy Endre,
ny. ig. tanár.

Utazás Rómába és vissza tizenkét nap alatt.

(Folytatás.)

Reám nézve azért is rendkívül nevezetes és egész életre emlékezetes, mert ezen templomban voltunk utóljára.

Rómában; ugyanis ápril 11 én, sz. Leo napján délután 5 órakor itt tartatott meg pápa Ő szentségeért az ünnepélyes „Te Deum.“ Ekkor volt szerencsénk gyönyörködni a páratlan pápai énekkar főszege énekében és egyszerre hét bíborokot látni és a külföldi hatalmak követeit. Egy egész óra folyama alatt özönlött a nép ezen nagy terjedelmű basilikába, melynek minden része, minden oltára, szobra és képe főszege, nagyszerű. Soha ennyi népet egy helyen nem láttam. Az istenitisztelel magasztosságát, nagyszerűségét bámulattal eltelve csak átérezni lehet, de leírni nem lehet.

Nem lehet semmi elragadóbb, mint körülbelül 15—20 ezer hívő népet Istennek oly főszege bajlékában egy hit, remény és szeretetben egyesülve látni s egy érzéstől áthatva Jézus Krisztus földi helytartójáért, a lelkek dicső atyjáért imádkozva szemlélni és hozzájuk csatlakozva, közéjük ve gyűlve az édes hazai nyelven buzgón rebegni: Tartsd meg Isten szent atyánkat, Krisztus földi helytartóját! A hálaadó éneket, a „Te Deum“-ot a népek, nemzetek ez alkalommal itt levő képviselőivel együtt zengeni: Te Deum laudamus, Te Dominum confitemur! Senki mást csak téged, félre azért minden bálvány istennel, félre akkor is, ha az a mindenható állam képében is toladodik elő s az igaz Istent s az ő ügyét háttérbe akarja szorítani. Inkább engedelmességek Istennek mint az embereknek!

Az örökre feledhetlen hálaadó istenitiszteletről egészen bágyadtan érkezünk szállásunkra s esti ebéddel felüdítve magunkat, a visszantazási tervet készítettük el, a mi éppen nem volt könnyű, pedig csak öten csoportosultunk össze, de végre abban állapotunk meg, hogy este indulunk.

A 11 órai vonattal indultunk vissza Rómából, habár kibágyasztott a sok járás s a látottak majdnem kábulást idéztek elő, mégis nehéz szívvél hangoztattuk az örökre feledhetlen dicső városnak az „Isten hozzád“ ot.

Meglepő látvány az estei villanyvilágításnál az örök város egyetlen indóházának nyüzsgő népe; majdnem minden európai nemzet képviselve volt ott, a chinai sem hiányzott.

Nagy ügygyel-bajjal találtunk üres kocsit, minden hely zsufolásig tele volt. Egészen kibágyadtan érkezünk 12-én reggeli 6 órára Florenzbe, hol a Minerva szállodában találtunk helyet, s ott kipihentük egy kissé magunkat. Florenz az Arno partjain fekszik, története a Krisztus előtti első századig megy vissza. Gyönyörű tekvése van. San Korozeno templomát szent Ambrus püspök szentelte fel. Florenz a 11-ik században kezdett Italia kiválóbb pontja lenni. Nem hiába neveztetik „Firenze la bella“-nak. Egyik felől a pyrenei hegység, másfelől gazdag és termékeny róna gyönyörködtet, mindenfelől diszes nyári lakok teszik festővé a tájt. A város tiszta, palotái imponáló, sugárterüye és kiemelkedő kupolái s 82 ragyogó temploma teszik elragadóvá ezen dicső várost, mely a legujabb időkig mindig hü volt a pápához, csak a hatvanas években lett gyűlhelye a vad gonosz elemeknek s aztán 1870-ben innét robanták meg Rómát, innét tette meg a legszerencsétlenebb lépést az olasz király, innét tette át királyi székét nagy gögösen Rómába, pedig Florenz természetes központja Italianak.

Florenzben egész utczák vannak, melyek a legfenségebb szobrászati műremekkel vannak kirakva, egész gyönyör fogja el az embert, midőn ezek között végig sétál; a körülbelül 130,000 lakos a legmagasztosabb műremekben képezheti izlését.

Egém nagyon meglepett a dicső dom, melyet a nép „il duomo“-nak nevez, kívül és belül is oly nagyszerű, oly elragadó, hogy a gondolkozó és érző embert egészen meghatja s a kath anyaszentegyház isteni eredetének elismerésére kényszeríti. Felmentünk a magas toronyba s innét néztük a szép Florenzét és gyönyörű vidékét. Ezen márvány-nyal bevont sugár magas torony a florenziek büszkeségét képezi. Gyönyörködtünk a battisterion vagyis ker. sz. János egyházán, alakja a nyolczszögű szentély, ajtói a legremekebb művek közé számíttatnak. Megnéztük még a Santo Lorenzo híres régi templomot, a „Santa Maria Novella“ egyházat, úgyszintén a „Santa Croce“ egyházat is. A „Palazzo Pitti“-ben a világhírű Pitti képtárt, hol hónapokig van miben gyönyörködni, van mit tanulmányozni. Azonban rajtunk erőtt vett a lankadság; ha valamely festményben gyönyörködni akartunk, leültünk s csakhamar álmom jött ránk; egyedül Gállffy Ignác miskolci igazgató tavár győzte azt meg, de mi már képtelenek voltunk s különben is már szemidegeink is meggyengültek a sok nézéstől s majdnem a kábultság környékezett meg. Azért délután már szállásunkon pihentünk, estefelé még kíséltünk, néhány utcát bejártunk s másnap reggel 6 órakor már kinn voltunk az állomáson, hogy induljunk Velenceze felé. Azonban egy óráig kellett késnünk, mert várták Umberto királyt, ki Florenzbe jött az angol királyné üdvözlésére. Az angol királyné az olasz királyi pár ezüst menyegzőjére jött, mely ápril 24-én tartatott meg.

Umberto királyt az állomáson jelen volt nép oly hidegen fogadta, hogy annál hidegebben uralkodót fogadni nem is lehet. Egy pár ember kiáltotta: „Evviva il re d' Italia“, más senki. A király kalpagját levéve mindenfelé előzékenyen köszöngtetett. Az olasz nép két pártja van oszolva, egyik nagy párt a valódi katolikusok, kik fájó szívvél nézik az egyház kifosztását és folytonos üldöztetését s azért a király mellett nem tudnak lelkesedni, a másik párt a köztársaságiak, kiknek egyáltalában nem kell király és csak egy kis töredék önérdékből, haszonlesésből van a király mellett. Ez az oka a hidegségnek s aztán a „Banca Romana“ bukása is. Ily gondolatok között indultunk 13-án 7 órakor Velenceze felé.

(Folytatása következik.)

Szabó György.

Napi események köréből

— **Nagys. és ft. Csákány Adeodát** aranymisés áldozó pap, a Ferencz József-rend lovagja s belső szolnoki főesperes saját kérésére a főesperesi teendők alól kegyelmes püspök Urunk magas elismerése mellett felmentetvé — ft. Bárány Lukács Szamosújvár sz. kir. város örm. szert. plebánosa bizott meg a főesperesi teendőkkel s egyuttal alesperesnek neveztetett ki. Szívől gratulálunk.

— **Személyzeti.** Budai János petrozsényi káplán kurátusnak küldetett Lupényba, hol a nagyszámú hívek lelki gondozására az Urikány-zsilvölgyi magyar közsénbánya társaság által kurátia állítottat fel. Petrozsénybe káplánnak Székely Károly esiktusnádi káplán helyezett át.

— **Az ugynevezett liberális nagygyűlésen** az erdélyi kath. Státus tagjai közül is — nem kis sajnálatunkra — többen vettek részt. A vett értesülések szerint a liberális, de a kath. egyház dogmaiba ütköző reformok mellett tüntettek: dr. Csiky Viktor, egyetemi tanár és dr. Dorgó Albert, kir. közjegyző, igazgatótanácsosok, dr. Szentkirályi Kálmán a Státus titkára és a „Kolozsvár“ szabad tollú írója, továbbá Balla Gyula, gróf Esterházy Kálmán, br. Huszár Károly, dr. Mohay Sándor, dr. Molnár Antal, br. Nopcsa Elek, dr. Papp Samu, Sigmund Dezső orsz. képviselők, Albach Géza, Kolozsvár polgármestere és dr. Haller Károly, egyetemi tanár. Ahoz semmi közünk, ha az urak lelkesedni is tudnak, de már ahoz van, ha a kath. egyház ellen tüntetnek. Gondunk lesz rá, hogy az igazgatótanácsosi választásoknál e dolog feledésbe ne menjen. Dr. Szentkirályi titkár és gazdaságügyi referensjelölt úrra pedig előre is felhívjuk a Státus i. t. tagjainak figyelmét.

— **A liberális nagygyűlésen** — mint a legtöbb napilapban — olvassuk, Gyulafehérvár sz. kir. város is képviseltette magát. Hát ez nem igaz, egyszerű liberális hazugság. Tény az, hogy városunknak két „jó“ katolikus és néhány zsidó kereskedője f. hó 4-én Budapesten voltak. Hogy miben és miért utaztak, nem tartozik hozzánk; de az ellen tiltakozunk itt is tiltakozni fogunk másutt is, hogy ők városunk megbízásából tüntettek volna a liberális eszmék mellett. Gyulafehérvár — hál' Istennek! — még nem majmolja minden modern hóbortnak.

— **Nyilvános köszönet.** Mult 1893 november havában szétküldött kérésünkre a székelyudvarhelyi róm. kath. internatus javára a következő adományokat kaptuk: 1. győri székes káptalantól 45 frt. 2. székesfehérvári káptalantól 25 frt. 3. Dr. Rimely Károly püspök úr ö mltól 5 frt. 4. kalocsai főkáptalantól 50 frt. 5. nagyvárad. lat. szert. székes káptalantól 100 frt. 6. P. Simon Jenő főatyától 10 frt. 7. veszprémi székes káptalantól 10 frt. 8. Ugron István árvaszéki elnök úrtól első részlet 5 frt. 9. Szabó Nándor tanár úrtól 5 frt. 10. Miksa Elek úr ö méltóságától 50 frt. 11. Schopper György püspök úr ö Excellentiájától 100 frt. 12. egri főkáptalantól 50 frt. 13. Dr. Török Albert úr ö méltóságától 124 frt. 14. Papp Albert plebános úrtól 20 frt. 15. Schüller István plebános úrtól 4 frt 80 kr. 16. Sándor Mózes tanfelügyelő úr ö nsgtól. 20 frt. 17. Udvarhely megyei takarékpénztártól 100 frt. 18. Pótsa József főispán úr ö méltóságától 10 frt. Fogadják a nemesszövü adakozók úgy az intézet előljáróságának, mint fiatalságának hálás köszönetét. Székely-Udvarhelyt, 1894. márczius 4. Soó Gáspár, igazgató.

A vegyes házasságok az 1890/1 évekről készített statisztika szerint — nálunk 7—8 százalékkal szerepelnek ez idő szerint. 1891-ben 150826 házasságból 11739 vegyes volt. Ebből legtöbb esik a vallás dolgában két legkevertebb területre: Erdélyre 2436 s a Tisza balpartjára 2355. De megjegyzendő, hogy a valláskülönbség mellett fajkülönbség alig van a vegyes párok közt itt is, ott is Feltűnő sok a vegyes házasság az oláh nyelvterületű Alsó-Fehér- és Hunyad-, va-

lamint a Székely-Udvarhely-, Alsó-Fehér- és Nagy-Küküllő-megyékben, — legkevesebb a vegyes nagyterületen, a miből azt kell következtetni, hogy 1. a házasság a nemzeti egységnek csekélyebb rendű mótora, mint politikusaink képzelek s 2. a 8 százalékban szereplő vegyes házasságok kedvéért a polgári kötés formáját 92 százalékra kiterjeszteni nem volna lógikus törvényhozási rendszabály.

— **Figyelmeztetés.** A pénztári hivatal tekintettel arra, hogy az előfizetők és másnemű hátralékos tagok száma a megelőző évekről s különösen az 1893-ik évről igen nagy, mi az ügynek mindenesetre hátrányára van, tisztelettel kéri az illetőket, hogy már perlekedés kikerülése szempontjából is tagsági illeteik hátralékait mielőbb küldjék be. Az erd. róm. kath. irod. társulat pénztári hivatala.

— **Pályázat.*)** A miklósvári róm. kath. kántortanítói állomás elhalálozás folytán üresedésben van s arra pályázat nyittatik. Jövedelem: a.) kepevátsági alapból évenként 271 frt félévi részletekben fizetve; b.) iskola alapból 50 frt. c.) templom alapból 25 frt 20 kr. d.) 7 hold 58 □ öl szántó és kaszáló, mely most tagosított; e.) kepe és ospora a filiákból, melyeknek értéke 27 frt. f.) stola 35 frt. g.) szabad lakás kerttel; g.) saját szükségletére az egyházmegye erdejéből annyi tűzfát önjerején hozathat, a mennyit az erdészeti hivatal engedélyez. Kötelessége: a kántori teendők végzése, és az I—II vegyes osztály vezetése. Pályázati határidő folyó évi április 5-e, mely napon reggeli 9 órára ez állomást elnyerni akarók próbára jelenjenek meg. Miklósvárt, 1894 évi mártius 5-én. Császár Károly, lelkész.

* A kétszeri kihirdetésért még 60 krt kértünk.

— **Pályázat.** Gyergyó-Ujfalu (Csikm.) róm. kath. hitközség márczius 31-ig terjedő határidővel a kántor-tanítói állásra pályázatot hirdet. — Évi jövedelem: kepeből 120 kalongya rozs, ugyanannyi zab, készpénzben 70 frt, mintegy 100 terü bükkfa; stolából 80—90 frt; misealapítványból 7 frt 60 kr; — szükséges, gazdasági épületekkel ellátott külön udvaron 2 szoba, konyha sütőház és pincével bíró lakás veteményes és gyümölcsös kert; 2 hold 652 □ öl szántóföldnek és évenként használható 1 hold 1302 □ öl kaszálónak hasznélvezete. — Kötelesség: a kántori teendőkön kívül a nagyobb iskolások tanítása és faiskola kezelése. — Orgona és ének próbára április 1-ső napja tüzetik ki. — Püspöki kinevezés után az állomás május elején elfoglalandó. Kellőleg felszerelt pályázati kérvények a plebánia hivatalhoz küldendők. Gyó-Ujfalu utolsó posta Gyó-Szent-Miklós 1894 február 25. Molnár János, plebános.

Kiadja: Az erdélyi róm. kath. irodalmi társulat. Felelős szerkesztő: ZLAMAL ÁGOST.
Szerkesztőtársak: BALINTH GYÖRGY, Dr. CSERNI BELA, FEJÉR GERŐ, VASS ALBERT.

Nyomatott Papp Györgynél a püsp. lyc. könyvnyomdában Gyulafehérvárt.